

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om midlertidige ændringer af de i lov nr. 109 af 7. april 1936 fastsatte vurderings- og udlånsgrænser for visse kreditforeninger.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 4409; fremsættelsen findes i tidenden sp. 498).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Chr. J. Hansen: Når rigsdagen nu igen efter tre års forløb skal beskæftige sig med loven om visse kreditforeninger, nemlig de to husmandskreditforeninger, henholdsvis for Jylland og for øerne, har det sine særlige grunde, nemlig at der er fastsat visse vurderingsgrænser, indenfor hvilke de pågældende kreditforeninger kan yde lån, vurderingsgrænser, som man nu mener bør ændres, og endvidere den omstændighed, at en udvidelse af disse låneområder jo vil øge statens garanti.

Da rigsdagen i samlingen 1946—47 sidst behandlede et andragende på linie med det, der nu foreligger, kunne det ikke nægtes, at der fra 1936, da kreditforeningsloven blev vedtaget, og indtil 1947, da disse ændringer var til behandling, var sket en ret kraftig prisændring for såvel de jordløse huse som for landbrugsejendomme, en prisudvikling, der indsnævrede husmandskreditforeningernes områder og udlånsmuligheder. Skulle der tages hensyn til denne prisudvikling, var en forhøjelse af de grænser, indenfor hvilke der kunne ydes lån, ganske givet nødvendig. Efter forhandlingen her på rigsdagen i det nedsatte udvalg var der også fuldtud enighed om, at dette ønske var berettiget. Kreditforeningerne fik dog ikke dengang alle de ønsker og krav opfyldt, som de havde — således går det vel sjældent —, men i det hele taget tror jeg, rigsdagen fandt en linie, der var rimelig; forslaget blev da også sluttelig enstemmigt vedtaget her i det høje ting. Det gjorde det endda på trods af, at tidligere indenrigsministre såvel i 1940 som i slutningen af 1941, henholdsvis Bertel Dahlgaard og Knud Kristensen, ved henvendelse til samtlige kredit- og hypotekforeninger havde advaret mod låneforhøjelse. Det kunne imidlertid ikke, som jeg allerede har nævnt, nægtes, at prisudviklingen havde formet sig på en sådan måde, at rigsdagen i 1947 måtte anse det for rimeligt at gennemføre en forhøjelse, der kom til at ligge omkring ved 25 pct., hvad der altså blev anset for rimeligt og som sagt blev enstemmigt vedtaget.

Der blev dengang udtalt, at det ikke på daværende tidspunkt var muligt at fastslå, hvor stor en del af prisstigningen på faste ejendomme der ville blive varig, dertil var forholdene altfor uafklarede. Det må indrømmes, at dette var rigtigt, der var adskillige, der i 1946—47 ventede, at prisudviklingen skulle være nedadgående, og det var vel også en af grundene til, at man tog det standpunkt på daværende tidspunkt, som man gjorde. Loven skulle derfor kun finde anvendelse på lån, der stiftedes inden udgangen af december termin 1949. Det tidspunkt er altså ved at være inde nu, da man må vende tilbage til de tidligere bestemmelser, hvis ikke den midlertidige lovbestemmelse forlænges eller reguleres, og det er det sidste, der er rettet henvendelse til ministeriet om.

Man må indrømme, at når købesummen for landbrugsejendomme på fra $\frac{1}{4}$ til 1 td. hartkorn fra 1937 til 1948 har vist en stigning fra 33 355 kr. pr. tønde hartkorn til 66 862 kr., og byggeomkostningerne for et husmandsbrug i samme tidsrum er steget fra 11 970 kr. til 31 983 kr., vidner dette ikke om en udvikling, der begrundes at gå tilbage til de gamle bestemmelser, det vidner tværtimod om en udvikling i modsat retning, der ikke begrundes i sådan tilbagegang, men derimod en opretholdelse af den midlertidige lov med forhøjelse på et par områder, som det her er foreslået af den højtærede arbejds- og boligminister.

Når man gennemgår den udvikling, der har fundet sted for Jydsk Husmandskreditforenings vedkommende — i årene fra 1937 til 1949 er der konstateret en reel tilbagegang såvel med hensyn til antal panter som med hensyn til antal lån og hovedstolssum, og denne tilbagegang hænger uden al tvivl i nogen grad sammen med den prisudvikling, der har fundet sted i opadgående retning, i forbindelse med kreditforeningernes begrænsede udlånsmuligheder —, forekommer det mig, at husmandskreditforeningerne fuldtud er berettigede til at fremføre de ønsker, som er fremkommet fra dem. Dertil kommer, at man også må indrømme — det erkendes fra alle sider —, at husmandskreditforeningerne igennem årene har løst en opgave, der afgjort var brug for at få løst. Men en sag har jo som regel to sider, og således er det også her.

Kreditforeningernes stående fællesudvalg, som sagen ganske naturligt har været forelagt, udtaler klart, at de ejendomme, der nu ønskes inddraget under husmandskreditforeningerne, allerede har normale og fyldestgørende muligheder i de øvrige, uga-